

bris quoque mutuo committuntur, ac ob id externam superficiem non admodum leuē habere uidentur, sed membranarum inuicē conatarum modo asperā ac fibrosam. Interior eius inuolucris superficies, quā testē ipsiusque uasa respicit, laeuis & aqueo quodā humore obducta est, neque ulli penitus corpori conascitur, praeterquam quod elatori sui parte, quae ex peritongo procedit, illic peritongo continuatur adnasciturque: quin & inferiori testis parti ualide¹ applantatur, non quidem testis corpori, sed humillimae uasis semen à teste deferentis parti, quā id sursum secundum testis humiliora reuoluitur. Ad haec, tenuissimae membranae interuentu praesens inuolucrum interna ipsius superficie uasorum membranae adnascitur, quae à peritongo enata, uenae quidē seminali alterā constituit tunicā, arteriae autē tertiā. Atque is conexus non orbiculatim ad uasa perficitur, sed secundum rectā duntaxat lineā, quae ad posteriorē uasorum sedem ducitur. Hoc inuolucrum aliquid cum carnosa corporis membrana comune nanciscitur. Vt enim hanc carnosam quibusdā fibris² aliqua sui parte augeri intertexi³ ac in musculi naturā degenerare dictū est, sic quoque hoc testis inuolucrum secundum totā ipsius longitudinē posteriori in sede, à peritongo usque ad humillimā testis partē, carnosas fibras obtinet, & longi strictique cuiusdā musculi naturā refert, quem membranae seu ipsi inuolucro innatum cernimus, nuscque ab inuolucro abscedentem, sed una cum illo à peritongo incontinentem, & etiā inferiori parti uasis à teste semen deferentis, simul cum inuolucro adnatū. Inuolucrum hoc praeterquam quod testem commodissime integrit, illumque suspensum continet, musculi etiam illius beneficio, quasi uoluntario motu testem sursum allicere sentitur. Porro & musculi huius occasione, quod scilicet ruber ut reliqua caro sit, id inuolucrum⁴ priuatim appellatum à Graecis arbitror. aut etiā ob uenarum gracilium quae id adeunt frequentiam, quae illi inuolucro etiam ruborem aliquē conciliat. Verum non ignarus quodā à uagina id Graecorum nomen deducere, nollem de nominibus quae harum particularum innumera uariaque admodum (si modò alibi) occurrunt, uideri contentiosior. id enim mihi fat est, si uerē singula, uti inter discendum appareret, describerem, totius capituli ordinem ac nominū liberā impositionem lectori relinquē. nihil enim in tractatione obstat, quodcunque primū libuerit prius et posterius hic perlegere, atque ex sententia singula nuncupare. Quod praecipue propter alterū priuatim testem ambiens⁵ inuolucrum addendum duxi. Quippe id praeter testis corpus substantiamque nihil omnino amplectitur, testis figurē ad amissim respondens, aut potius illam efformans. Quippe dura & crassa ac ualida admodum membrana est, testis substantiam utcumque mollem ac sequacem inuoluens. Atque is sanē praesentis inuolucris praecipuus usus censendus est. dein in hoc conducit, ut ipsius interuentu & medio, uasa testis committenda ipsi adnascantur. Inuolucrum enim laxius tenuius, molliusque inibi cernitur, quā uasa illi connascantur, quā per reliquam circumferentiam. Et elatori quidem huius tunicae parti uena ac arteria testis sanguinem spiritumque deferentes⁶ adnascuntur, ac quamplurimi ramuli eam tunicam hic perforantes, in testis substantiam⁷ exporriguntur. Praeter illos uerò, frequentes, sed perquam graciles furculi, deorsum in tunica illius corpus à uena arteriaque deriuantur, in tauris & arietibus instar uitae capreolorum elegantē deducti. In posteriori uerò sede tunica haec per uniuersam ipsius longitudinem ualidissime adnatos exigit omnes deferentis semen uasis⁸ anfractus testis obductos, inibi etiam undecunque tenuibus ac uisum fugientibus foraminibus pertusa. Caterum per reliquam exteriorē ipsius superficiē, laeuis & aqueo humore perfusa, nullique penitus parti conexa est. Interna uerò superficie, qua testis substantiam haec tunica continet, undecunque illi substantiae connascitur. Porro hanc tunicam seu inuolucrum à primis Anatomes professoribus, qui testem⁹ uocauerunt, *ὑποσπέρμια*, quasi supergeminalem dixeris, appellatum sat scio: quicquid alij de testis nugentur capite, qui quum inuolucrum hoc ignorarent, & apud ueteres Graecos *ὑποσπέρμια* legerent, praeter elatiorem testis partem, Galeno testis caput procul dubio nuncupatam, aliam effinxerunt particulam, quae parui testis instar, testis imposita, ipsius caput & *ὑποσπέρμια* uocaretur. Alij horum errore (quem & Graecorum interpretes mirifice auxerunt) elusi, sed in sectione interim diligentes, quum huiusmodi caput non reperirent, Arabes quosdam imitati, uas aliquod hoc nomine appellandum sinxerunt, quod inter testem & uenam ac arteriam, quae praesenti inuolucro primum adnascuntur, medium posuere, eam fortasse semē deferentis uasis particulā ita appellantes, quae ipsius est principium, & in posteriori testis sede elatiorem ipsius sedem orbiculatim aliqua ex parte cōplectitur. Sed quū ex refectione horū nugae etiā leui opera obseruatur, postposita nominū cōtentione, hanc ex proprijs cuiusque testis tunicis alterā habeto, & *σπέρμια* ueteribus etiā Graecis appellatā scito, nūc uasorum ductui mentē alacriter accommodans. Ad singulos enim testes singule pertingunt uenae, ac itē arteriae ortu differētes. Vena namque dextrū accedēs testē, à uenae cauae caudice demissius¹⁰ quā uenarū ad renes exporrectarū origines pendēt, principium ducit: non quidem à dextro caudicis latere, sed ex superiori anteriori uel ipsius

Vasorum testibus sanguine ac spiritui deferentium nomen, mox ex ortus.

sede ad dextrum modicē declinans, oblongo quasi & crassiusculo tuberculo oblique uersus dextrum latus protensa, peritongoque suffulta deorsum ferena non à cauae caudice principium mutuatur, at elatius multo quā dextrū sinistro reni exporrectae humiliori sede originem habet. Atque in humenarum ortus cernitur. uerum quandoque, sed rarius, à sinistro cauae caudice exporrigi conspicies, qui deorsum ad sinistra repens, sinistra seminali uenae cum illa coit. Galenus¹¹ idem & dextrae seminali uenae aliquando cōtingit, cerā dextri renis uena egrediens furculus, deorsum protenderetur, & uenae cauae caudice principium exigenti. At nescio quid Prometheis in mentem nris hominem in cathedra fingentes, dextram seminalem uenam à dextro uerò ex cauae caudice toties enasci docent, quoties sinister ren dextro elatior par: quasi uerò dextra uena non demissius multo, quā renum uenae, in uterque dextri renis uena nimis elata esset, testis dextri uena à cauae caudice eum renum obseruauimus situm, sed dextri testis uenae aliud principium, quam uis tunc utriusque lateris seminales uenae à renum uenis principium seminales uenae, ad hunc modum deorsum protensa peritongo fibrosam earum degenerant tunicam committuntur, coniuges arterias sortitae. Vnde humilium quā dextrum testem petentis uenae principium consistit ē dextro ex elatoris anterioris uel magnae arteriae sedis medio¹² promuntur, ac dextro uenae caudicem (quod parum à Galeno animaduersum miror) conscendentes ad dextri testis uenam properat. Sinistra uerò sui lateris uenam accedens, ille uis est, sinistri testis uena solito tunc longē ampliori. Ab arteria uerò sinistrica illam enasci, uix unquam occurrit: quanquā id interdum accidere quod tamen crebrius par uenarum & arteriarum testes petentium (uti patet obseruetur exortus, nequaquam cōcessero. Dextra uena & arteria (idem quod subaudito) sese inuicem contingentes, peritongo uti dicebā incumbunt, braneis uel nexibus alligatae, declinantes in dextrum protensa¹³, super urinariae rene urinam uescicae deferentē ducuntur, peritongo in progressu¹⁴ tenues furculos diffundentes. Quum primum uerò uasa haec ad pubis usque ossis quae septimus femur mouentium musculus supra coxendicis os deorsum leuior processum fertur, illa peritonaeum iuxta internū eius musculi lamina magna peritonaei amplitudine procidentia in¹⁵ exteriori testis peculiariū in peritonaeo ducit principium, pertingunt, una cum neruulo ad testes usque per ad sexti paris neruorum cerebri propagine costarū radicibus exporrecta¹⁶ diuigelimo primo spinalis medullae neruorum pari. Porro peritonaei foraminē transmittens non ita patet, ac si quis ori pennam inderet, aut eadem charta sed peritonaeum exactissime uasorum lateribus, ipsarumque tunicae, quam in magna ipsius cauitate uasis exporrigit, conascitur, tūc ipsa non secus transiret & quibus id succingitur membranae stomacho & uenae cauae¹⁷ uiam offerret illud peritonaei foramen superarunt, ex dextro quodāmodo latere rursum in sinistra ad dextri testis elatiorem sedem¹⁸ ducuntur, arteria non amplius reliquo processu, accumbit, fibrisque membraneis tantum¹⁹ cōnectitur, sed liarique ratione uena cum arteria²⁰ coit, & ambae inuicem cōmiscuntur, corpore dis anteriori posteriorisque depressae instar efformant, cuius quidem conum uel permiscuntur efficiunt, basim uerò ea sede qua elatori testis parti cōmittuntur hoc corpus ramorum myriades inuicē complexi obseruatur, non quidem ordine procedentes, sed alij partim rectā, partim orbiculatim, partim trasuersim, a implicari apparēt: impossibileque est, unam ductus seriem unum uel ordinē in Neque etiam, quod alijs traditum est refectionis professoribus, hic expēderetō maiorē dextri lateris quā sinistri uasorum implexum fieri nugentur, quod uasorum nullum conspicitur discrimen, & aliunde profectō quā à maiore plexu masculorum sceminarumque pendet procreatio. Porro quum tota na illa quam peritonaei uasis inibi offert, quā illi fibrosis nexibus haerent, pus id nidum erucis uidelicet aut lumbricis oppletum referre uideretur, aut ci, aut baiuli surae, temporum uel cutem uaricibus turgidam. Vt enim mulinae qualiter extuberantes errabundo ductu feruntur, ita quoque in hoc quod re, uenae seminales ac arteriae innumerae soboles oberrant. Perquam raro